

СПЕЦИФІКА РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ПОЛІТИЧНОЇ ПРОБЛЕМАТИКИ У ДРУКОВАНИХ ВИДАННЯХ РІЗНОГО ТИПУ (НА МАТЕРІАЛІ ЩОТИЖНЕВИКІВ “УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖДЕНЬ”, “КОММЕНТАРИИ” І ГАЗЕТ “ДЕНЬ”, “ФАКТЫ И КОММЕНТАРИИ”)

У статті зроблено спробу порівняльної характеристики способів відображення політичної дійсності в інформаційно-аналітичних щотижневиках “Український тиждень”, “Комментарии” та щоденній пресі – газетах “День”, “Факты и комментарии”.

Ключові слова: типологічна матриця видання, способи відображення дійсності, інформаційно-аналітичні щотижневика, щоденні видання, аналітична преса, масові видання.

I. Вступ

Тематична структура ЗМІ, що традиційно визначаються як “суспільно-політичні” й адресовані широкій аудиторії, а також ЗМІ, що спеціалізуються на висвітленні економічних і політекономічних питань, включає об’ємний блок політичної інформації. Незалежно від того, чи цікавиться конкретний громадянин політичними подіями, політика є суперсферою громадського життя.

Стан економіки, культури, соціальної сфери, рівень життя, безпека індивіда відображають якість проведеної державою політики. Якість та ефективність політики залежать від участі суспільства в політичному процесі: розробці, прийнятті й реалізації рішень, контролю їхнього виконання. ЗМІ відповідальні за регулярні інформаційні контакти влади й суспільства. За допомогою інформаційних обмінів, виробництва інформації вони дають розгорнуте уявлення про становище справ у державі. Саме тому вивчення політичної проблематики в сучасних друкованих виданнях становить не тільки цікаву журналісткознавчу, а й соціологічну та політологічну проблему. Зауважимо, що саме в останніх двох аспектах названу вище тему розглядають К. Гаджиев [7], М. Грачов [11], Д. Дуцик [12], С. Корконосенко [15] та ін. Власне політична проблематика вивчена на прикладі аналізу телебачення і радіо О. Белько [2], російської преси – І. Завгородньою [6] та Е. Сарасовим [19]. На матеріалі українських друкованих видань окремі висновки щодо політичної проблематики газети “Дзеркало тижня” зроблено у збірнику праць “Сучасна політична культура та діяльність мас-медіа” за редакцією А. Москаленка [25], окремі зауваження щодо особливостей політичної публіцистики висловлено у публікаціях К. Сокульської [22], О. Трухачова [26]. Загалом же питання є недостатньо вивченим у теорії та практиці сучасного журналісткознавства.

II. Постановка завдання

Мета статті – проаналізувати особливості висвітлення політичної проблематики на сторінках всеукраїнських друкованих видань різного типу (на прикладі інформаційно-аналітичних щотижневиків “Український тиждень” і “Комментарии” та щоденних всеукраїнських газет “День” і “Факты и комментарии”).

III. Результати

Спостерігаючи хід і розвиток політичного процесу, кожне видання знаходить свій ракурс бачення різних ситуацій та проблем. Глибина розробки політичної проблематики безпосередньо залежить від типологічної матриці видання: якісне це видання чи масове, щотижнєве чи щоденне тощо.

Поділ друкованих ЗМІ на якісну й масову пресу міцно увійшов в обіг західних теоретиків і практиків журналістики. У вітчизняній системі класифікації він тільки приживається (Н. Гранкіна [10], І. Завгородня [6], І. Руденко [18] та ін.). База для розмежування преси думок (якісної, солідної, елітарної) та преси новин (масової, популярної) існує в самій практиці редакцій. У відомому сенсі це типологічні характеристики, оскільки вони вбирають у себе особливості проблематики, аудиторії, тиражу, стилю, оформлення видань тощо.

До якісних загальноукраїнських видань належать щоденні газети “День”, “Україна молода”, щотижневика “Дзеркало тижня”, “Український тиждень”, “Комментарии” тощо. Зазначені видання не уникають оцінок, альтернативних позицій, аналізу проблем, розслідувань і полеміки. Так, наприклад, серед загальноукраїнських щоденних видань газета “День” позиціонується як газетарозслідування, яка репрезентує ідеологію критичного аналізу. Видання “Комментарии” на українському ринку ЗМІ позиціонує себе як “тижневик розумних людей” і видається під девізом “Знать и понимать”. “Комментарии” впевнено зайняли свою нішу на ринку аналітичної української преси. “Український тиждень” – теж суто аналітичне політичне

видання, що висвітлює ключові події та проблеми країни із серпня 2007 р.

Відомо, що зміст якісних ЗМІ розрахований на аудиторію, котра тяжіє до значеннєвого читання. Газета "День" визначає свою цільову аудиторію як представників інтелігенції, які впливають на політику й бізнес у країні. Видавництво "Українського тижня" характеризує свою аудиторію таким чином: освічені чоловіки та жінки 21–55 років, що умовно належать до "middle class"; мешканці переважно великих міст. Здебільшого зайняті в приватному бізнесі, або держслужбовці високого та середнього рангу; представники "ліберальних професій"; студенти та викладачі провідних вишів. Щотижневик "Комментарии" також розрахований на освіченого, підготовленого читача.

Оскільки зміст якісних ЗМІ розрахований на аудиторію, котра тяжіє до значеннєвого читання, то логічно припустити, що тематичні розділи, присвячені політиці й економіці, у таких ЗМІ займають більші порівняно з іншими тематиками площі й мають принципове значення у розкритті картини реального світу. Так, якщо ми звернемось до щотижневиків, то, наприклад, інформаційно-аналітичне російськомовне видання "Комментарии" починається з рубрики "Політика", під яку відводиться від 4 до 6 повних шпальт (порівняємо: під рубрику "Культура" усього 2 шпальти), але матеріали на політичну тематику в цьому щотижневикі можна зустріти й далі в рубриках "Регионы", "Международные события", "Специальная тема"; в "Українському тижні", який позиціонує себе як суспільно-політичний журнал, політична інформація розосереджена майже в усіх рубриках видання "На часі", "Погляд", "Особиста думка", "Впритул", "Чужий досвід" тощо; щотижнева газета "День" публікації політичної спрямованості вміщує на 1–3, а іноді й 4-х шпальтах під рубриками "День України", "День планети", "Подорожі".

Ознайомившись із матеріалами на політичну тематику, вміщеними в зазначених якісних виданнях, можемо констатувати, що аналіз політичної проблематики в якісних ЗМІ виявляє її особливості. Це насамперед багатоаспектність самої теми політики. У зазначених виданнях вона виявляється у висвітленні різних сторін політичного процесу (діяльність владних інститутів, їх взаємодія, відносини між політичними силами, їхня роль у формуванні політичних курсів, політична конкуренція й будівництво партійної системи тощо). Політична проблематика ніколи не обмежується питаннями володарювання й завжди сполучена з питаннями розвитку соціальної, культурної, військової й іншої сфер. У виданнях "Український тиждень", "Комментарии", газеті "День" політика розглядається крізь призму проблем еконо-

міки, фінансів, бізнесу. Проілюструвати такий підхід до висвітлення світу політики можемо, надавши рубрики видань та назви публікацій.

Наприклад, у № 34 за 2010 р. "Комментарии" політична проблематика представлена такими публікаціями "Тимошенко сдалась" [17] (проблема виборів), "Смена декораций вокруг Януковича" [4] (проблема формування нової президентської команди), "Когда построят первый Чайна-таун?" [13] (візит Віктора Януковича до Китаю і проблема залучення китайських інвестицій в економіку України), "Бойко сделает Януковичу платформу с прицепом" [24] (проблеми відносин України з Китаєм і Росією та пошук нових енергопостачальників), "Игорь Рыбаков: реформы должны быть ради людей, а не ради реформ" [23] (проблема реформування депутатського корпусу і створення нової парламентської групи) тощо. "Український тиждень" у № 37 за 2010 р. пропонує своїй читацькій аудиторії поміркувати над такими публікаціями на політичну тематику: "Кодекс-фантом" [5] (проблеми розробки й ухвалення нового податкового кодексу урядом Миколи Азарова); видання вміщує політичні матеріали у шпальтових підрубриках "5 облич", "Дипломатія", "Коротко" рубрики "На часі/тенденції тижня"; у підрубриках "Правила гри", "Региони", "Справи партійні", "Газ", "Інвестиції" рубрики "Впритул".

Щоденна газета "День" є одним із найбільш активних суб'єктів зовнішньополітичної комунікації в країні. Видання має чітко продуману власну редакційну політику, яка стає одним із визначальних напрямів політичної картини подій, процесів, явищ та проблем, репрезентованої у газеті. Наприклад, на своєму офіційному сайті редакція газети зазначає: "У той час, як у багатьох виданнях увага до тих або інших подій прямо пов'язана з їхньою сенсаційністю, головними темами "Дня" вельми часто стають ті події та процеси, які визначають стратегію розвитку країни на довгі роки вперед. Не так давно для такого ставлення до навколишньої дійсності підібрали й відповідний термін – "україноцентризм", тобто погляд на події крізь призму українських національних інтересів" [29].

На перший план у виданні висувається міжнародна політична проблематика. Це підтверджується й відповідними матеріалами, вміщеними у рубриках "День планети", "День України", "Подорожі". Показовими у цьому плані є статті "Путинский прокол" [14], "Он был живым человеком" (пам'яті Чорномірдіна) [20], «"Резкий поворот" в Палаті представителів, или Чего следует ожидать Украине от победы республиканцев на выборах в США» [21] тощо.

Аналізуючи політичну проблематику в зазначених якісних ЗМІ, бачимо, що вона розміщується на двох рівнях інформаційного простору. Подача всього масиву політичної інформації здійснюється відповідно до правила, обов'язкового для якісних ЗМІ, – новини, коментар і аналітика розділені, візуально (графічно) акцентовані. Саме такий розподіл матеріалу спостерігаємо в публікації І. Ющука “Чи потрібна нам така Рада?” [28], вміщеної в газеті “День” у № 76 за 29 квітня 2010 р. Матеріал побудований таким чином, що спочатку міститься новина, потім іншим (жирним) шрифтом виділені запитання журналіста до соціолога Євгена Головахи, тобто вміщено міні-інтерв'ю, а далі графічно акцентовані окремі структурні компоненти статті під назвами: “Коментарі” і “До речі”, які зокрема містять коментарі експертів, тобто безпосередньо аналітичну інформацію щодо оцінювання ситуації в Раді та в країні в цілому. В “Українському тижні” новини й коментарі експертів чи точка зору окремого журналіста відділені на одній сторінці шпальтовими підрубриками. Наприклад, інформація про результати місцевих виборів подається у № 45 за 2010 р. “Українського тижня” у шпальтовій підрубриці “Місцеві вибори”, а коментар цієї події фахівця, Андрія Магери, заступника голови Центральної виборчої комісії, вміщено на цій самій сторінці в іншій шпальтовій підрубриці – “Точка зору”. Такий розподіл матеріалу на інформаційний і аналітичний дає читачу змогу самому дати оцінку як події, так і ставленню експертів до неї.

Потрібно зауважити, що характерні для якісних ЗМІ об'єктивність і збалансованість у подачі матеріалів створюють багатомірність реальності: подій, суперечностей, конфліктів, що у свою чергу спонукає до розширення авторського корпусу газет і журналів за рахунок професійних експертів і представників різних політичних сил. Так, до обговорення питання “Чи хочуть росіяни воювати” [27] журналісти “Українського тижня” залучають російських експертів, журналістів і громадських діячів: Валерію Новодворську, російську дисидентку, Матвія Гананольського, журналіста радіо “Ехо Москви”, Бориса Немцова, одного з лідерів опозиційного Об'єднаного демократичного руху “Солідарність”, Андрія Окару, політолога, і Станіслава Белковського, російського політолога, директора Інституту національної стратегії. Газета “День”, присвячуючи великий матеріал пам'яті Віктора Чорномірдіна, для оцінювання його політичної діяльності в Україні залучає відомих політиків: Євгена Марчука, Бориса Немцова, Валерія Чалого, Леоніда Кравчука [20, с. 3].

Як ми бачимо, у якісних виданнях, які націлені на підготовлену, освічену елітарну

аудиторію переважає аналітичний матеріал, котрий у вигляді коментарів, оцінки експертів, авторських статей та ін. супроводжує новинний матеріал.

Щодо масових видань, то до таких належить газета “Факты и комментарии” – щоденна всеукраїнська російськомовна газета, яка видається з 1997 р. п'ять разів на тиждень. Серед загальноукраїнських, газета “Факты и комментарии” цікава з погляду великого інформаційного ресурсу. Належачи до видань масових, вона навмисно дистанціюється від позиційності щодо погляду на ті чи інші політичні події. У газеті часто зустрічається політичний треш – замітки про епатажну поведінку політиків, їхню участь у світських заходах, словесних лайках у стінах Верховної Ради тощо. Прикладом такого політичного трешу є замітка про епатажну поведінку Юлії Тимошенко і Михайла Бродського на ток-шоу Савіка Шустера “Шустер LIVE” [9, с. 4], вміщена у № 162 (за 7 вересня 2010 р.) під відповідною підрубрикою “Цирк на дроті”. Замітка не містить важливої інформації, оцінювання, її зміст становлять цитати емоційних реплік політиків.

Окремих рубрик із конкретною назвою “Политика” газета “Факты и комментарии” не має, а матеріали на політичну тематику вміщені під іншими різними рубриками: “События и факты”, “Комментарии”, “Жизнь”, у підрубриках “Из первых уст”, “Кадры решают все”, “На высшем уровне” тощо.

Зазначимо, що тема політичного життя в масовій періодиці або відсутня, або гранично спрощена й представлена в публікаціях із гострими, крикливими заголовками, а зміст побудований за законами кліпу. Матеріали на політичну тематику в таких виданнях порушують стандарти об'єктивності. Тональність матеріалів визначається прямою інвективою (від лат. – лайлива промова, тобто різкий гнівний виступ, який звинувачує когось), грубим глузуванням, що заміняють аргументацію. Наприклад, саме таким є заголовок згаданого вище політичного трешу, дуже довгий і детальний: “Савик Шустер: «Вы не умеете обращаться с людьми, не умеете говорить. Вы выучили два слова: бенефис и так далее, так не указывайте мне, что делать»» з не менш довгим підзаголовком «Юлия Тимошенко покинула студию еще до окончания ток-шоу “Шустер LIVE”, а Михаил Бродский, назвал ведущего провокатором, пообещал не участвовать больше в его передаче» [9, с. 4].

Зазначимо, що саме масова преса, яка наближається до “жовтої”, зробила заголовкові комплекси ще наприкінці XIX ст. особливим оформлювальним елементом. У масовій пресі заголовки вже давно використовуються як повноцінний різновид ілюстрацій.

Взагалі, у “Фактах и комментариях” спостерігаємо превалювання візуальної, ілюстративної складової над текстовою. Саме ця тенденція простежується і при поданні матеріалів на політичну тематику. Наприклад, у публікації “Вчера Печерский райсуд Киева арестовал Юрия Луценко на два месяца” [3, с. 1–2] 1/4 частину матеріалу займає графічно виділений довгий заголовок, а 1/2 частину – фотографія політика за ґратами, яка вміщена на першій шпальті видання і продубльована на другій, але вже в іншому ракурсі.

Підкреслимо, що в якісних виданнях ілюстративний ряд органічно доповнює текстові матеріали. Саме таку функцію він виконує в щотижневиках “Український тиждень”, “Комментарии” і щоденній газеті “День”. У виданні “Факты и комментарии” спостерігаємо експансію “яскравих” оформлювальних елементів: червоного або чорного кольорів, на фоні яких розміщують досить довгі й детальні заголовки, що є прямими цитатами з матеріалу: «Виктор Янукович: “Кое-кого нужно будет в правительстве заменить в том блоке, который занимался налоговой реформой”» [8, с. 2]. Саме масові видання, які наближуються до “жовтої” преси, першими в історії журналістики стали експериментувати із цими аспектами й насамперед із кольором, який виконує дві функції: по-перше, сигналізує про значущість конкретних матеріалів газети, покликаючи продати номер, а по-друге, візуально виділяє саму газету серед подібних.

Ілюстрації в подібних виданнях займають чільне місце, оскільки без них також неможливе виконання основного завдання – залучення уваги аудиторії. Тим паче, що газета “Факты и комментарии” розрахована на найширшу аудиторію, тому вона намагається враховувати найважливіші психологічні ефекти масової комунікації – емоційний та естетичний. А особливість видання полягає в тому, що навіть при висвітленні політичної проблематики емоційна складова виходить на перший план. Подібні видання майже ніколи не закликають читача до спільних роздумів, але завжди – до емоційного відгуку. Власне тому ексклюзивні або сенсаційні знімки займають у “Фактах и комментариях” значні площі. Підтвердженням є вже згаданий знімок Юрія Луценка за ґратами, який вміщено на першій шпальті газети у № 242 за 28 грудня 2010 р. і котрий займає майже півшпальти.

Саме такі ілюстрації підтверджують думку, що масова преса еволюціонує в бік ідеально простого й наочного газетного матеріалу – коміксу. Для більшості “жовтих” газет уже стала звичною “коміксова” подача матеріалів. Вона виявляється у поєднанні трьох елементів – інформативності, доступ-

ності й розваги – важливих ознак “інфо-теймента”.

Потрібно зауважити, що у “Фактах и комментариях” спостерігаємо тверде зіткнення серйозних і розважальних матеріалів. Це призводить до виникнення особливої ситуації, коли матеріали з низьким рівнем суспільної значущості витісняють інформаційно важливі матеріали на другий і навіть третій план. Саме цим пояснюється розміщення матеріалів на серйозну політичну тематику на 4-й та інших шпальтах, іноді у підрубриках з іронічно-сатиричними назвами “Смотрите, кто пришел”, “Дело ясное, что дело темное” тощо, відсутність конкретних рубрик, присвячених цій суспільній сфері.

Звернемо увагу на те, що довгі й детальні назви статей, а також велика площа, яку займають фотографії та заголовки в газеті “Факты и комментарии”, дають підстави стверджувати, що це видання посідає проміжну нішу між масовою і бульварною пресою. Останню думку підтверджує і той факт, що посилення на компетентні, авторитетні джерела одержання інформації у виданні майже не подано. Подібні видання не ставлять собі завдання дати розгорнуту інформацію про політичне життя, тим більше проаналізувати його й розібратися в тонкощах відносин політичних суб’єктів, натомість, його метою є подання інформації, важливої для найширшої аудиторії, допомога в орієнтації в суспільно-політичних процесах.

Способи відображення політичної дійсності відрізняються не тільки через рівень видання (якісне чи масове), а й залежать від періодичності (циклічності) часопису. Наприклад, у щоденних газетах “День”, “Факты и комментарии” відслідковується динамізм процесів суспільного життя. Ці видання відтворюють те, що відбувається зараз, газетна інформація відтворює теперішні політичні події сьогодення та факти повсякденного життя. Останнє відображено навіть у назві якісної всеукраїнської щоденної газети – “День” – та в назвах її рубрик: “День України”, “День планети”.

Взагалі, щоденна газета за концепцією повинна сприяти тому, щоб зробити час на прочитання максимально рентабельним. Головне покликання газети – максимально спростити процес пошуку потрібного матеріалу та його сприйняття. Тому, наприклад, політичні матеріали розміщуються в газеті “День” відповідно до постійних згаданих вище рубрик. Матеріали за певною темою завжди можна знайти в кожному номері газети саме на певній сторінці, під однією рубрикою.

Стосовно щотижневиків, то особлива періодичність (циклічність) видань такого типу дає змогу поєднувати поглиблене трактування події з панорамністю її огляду, відгу-

куватися на події, що вже відбулися, розширюючи й інтерпретуючи їх. Саме тому підрубрики “Українського тижня” мають назви “Тенденції тижня”, “Тиждень в історії”, “Погляд”, “Точка зору”.

Взагалі, періодичність зумовлює певну міру оперативності інформації. Саме тому правдиву, об’єктивну, найсвіжішу інформацію про події політичного життя в Україні можна знайти в щоденній газеті “День”, а інформацію про найсвіжіші політичні сенсації та скандали в газеті “Факты и комментарии”.

Проблема оперативності вирішується в щотижневиках по-своєму. Пропонується розробка й висвітлення таких питань, актуальність яких пов’язана з тимчасовим відрізком “тиждень”; міститься здебільшого інформація про події, що вже “відстоялися”, але які ще “не охололи”. Найцікавіші події укрупнюються, по-перше, посиленням наочності важливого факту (репортажі, інтерв’ю зі свідками тощо), а по-друге, інтерпретацією, аналізом (коментарі, інтерв’ю з експертами, розслідування). Як приклад можна навести № 45 “Українського тижня” за 5–11 листопада 2010 р., який майже повністю присвячений місцевим виборам, що відбулися 31 жовтня. Тут і красномовні фотоілюстрації про специфіку місцевих виборів у Харкові в підрубриці “Фото тижня”, і карти-схеми, діаграми з попередніми результатами виборів у підрубриці “Місцеві вибори – попередні результати”, і авторські аналітичні статті, авторські есе в підрубриці “Місцеві вибори”, і коментарі фахівців у підрубриці “Точка зору” тощо.

Журналіст щотижневика може простежити подію, яка зацікавила аудиторію, у відгукках, наслідках. Так, видання “Український тиждень” у підрубриці “Зворотний зв’язок” рубрики “На часі” публікує коментарі власних читачів щодо подій, надрукованих раніше політичних матеріалів. Таким чином, осмислення подій відбувається упродовж чималого проміжку часу, що дає змогу об’єктивно їх оцінити, відслідкувати наслідки й тенденції, саме так і називається одна з домінуючих, провідних рубрик “Українського тижня” – “Тенденції тижня”.

Необхідність подавати “тиждень” в одному номері, поєднувати новини вчорашнього дня обертається своєрідною перевагою щотижневих видань – оглядовістю, поєднанням воедино найбільш важливого й актуального. У принципі відбору закладені оцінки, акценти розставляються заголовками, що коментують, наприклад, “Без переможців” (основні підсумки місцевих виборів: поразка регіонів на тлі перемоги, фіаско придворної опозиції, розчарування виборців) [16, с. 12], і рубриками – “Точка зору”, “Погляд”, редакційними репліками, наприклад: “Намагання

влади будь-що перемогти на виборах перетворили народне волевиявлення на театр абсурду” й “замітками із приводу”, як авторське есе Ольги Айвазовської “Крок назад” [1, с. 16], також присвячене аналізу проведення місцевих виборів. Обсяг, періодичність, специфічні завдання щотижневика дають можливість творчо використати й удосконалювати оперативне коментування.

Цільове завдання аналізу і якісний склад аудиторії, інакше кажучи, соціальна адреса видань “Український тиждень” і “Комментарии”, визначили й відповідний характер викладу. Згідно зі своїми інформаційними інтересами й потребами читачі звертаються до інформаційно-аналітичного щотижневого журналу як до експерта, якому довіряють, до думки якого прислухаються. Вдумливий, освічений читач вимагає певного стилю спілкування. Він прагне проникнути в суть явища, тому йому потрібні аргументовані думки, зважені й вивірені оцінки, обґрунтовані позиції. Такий читач більше сприйнятливий до текстів, розрахованих на логічне, доказове сприйняття, ніж на емоційне.

Аналітичний спосіб відображення політичної дійсності й відповідні жанри – аналітична кореспонденція, аналітичний коментар, стаття, огляд, аналітичне інтерв’ю, рецензія – дають змогу подавати реалії саме в такому ракурсі. Аналітичні публікації щотижневиків “Український тиждень” та “Комментарии” вирізняються комплексним розглядом питань і концентрацією уваги на причинно-наслідкових зв’язках. У матеріалах інформаційної спрямованості викладаються переважно факти. В аналітичних публікаціях на перший план виступають висновки, що спираються на сукупність фактів. У них дається ретроспектива подій, що передують досліджуваному факту, події, оцінюється їхня соціальна значущість, прогнозується можливий розвиток ситуації, формулюються рекомендації. Аналітичні публікації також можуть будуватися за принципом: визначення актуальної проблеми – пропозиції шляхів її вирішення. Саме так побудовані авторські матеріали журналістів “Українського тижня”, вміщені під рубриками “Точка зору”, “Погляд”.

Інтерпретація, пояснення, роз’яснення, обговорення, полеміка – це головні складники журналістської роботи видань “Український тиждень” і “Комментарии”, у якій використовуються аналітичні способи відображення політичної дійсності. Застосовуючи їх, журналіст дає відповіді на різні питання політичного життя, розглядає актуальні події, обґрунтовує спірні точки зору, обговорює проблеми й тим самим сприяє осмисленню сучасних політичних процесів і ситуацій.

Обсяг щотижневиків “Український тиждень” (виходить на 68 сторінках) і “Коммен-

тарии” (виходить на 32 сторінках) також працює на вирішення головного цільового завдання – аналізу. Він дає змогу глибше досліджувати окремі, найбільш важливі для конкретної аудиторії проблеми, детально висвітлювати значущі для неї теми й розкривати їх, надавати одночасно різні експертні оцінки. Звідси й переважно проблемний характер публікацій, і їхня тематично-пізнавальна спрямованість.

Отже, залежно від типологічних особливостей видань актуалізуються різні підходи до висвітлення політичного життя. У якісних ЗМІ (щотижневиках “Український тиждень”, “Комментарии” і щоденній газеті “День”) переважають аналітика й коментар, орієнтовані на подання широкого спектра думок і раціональну аргументацію. Масова преса (щоденна газета “Факты и комментарии”) відрізняється помітною редукцією (спрощеністю) складності політики. У вказаних якісних виданнях ілюстративний ряд органічно доповнює текстові матеріали на політичну тематику. У масовій пресі, у нашому випадку це газета “Факты и комментарии”, спостерігається експансія “яскравих” оформлювальних елементів політичних публікацій: кольору, ілюстрацій, заголовків.

На способи відображення політичної дійсності виданнями різного типу також впливає важливий момент внутрішньожурнальної диференціації – функціональні розбіжності в роботі щоденних газет і щотижневиків. Серед видань з особливою оперативністю, відмінної від газетної, виділяються щотижневика; сьогодні вони явно домінують серед видань, що постійно виникають на ринку преси. Особлива періодичність (циклічність) щотижневиків “Український тиждень” і “Комментарии” дає змогу поєднувати поглиблене трактування політичної події з панорамністю її огляду, відгукуватися на події, що вже відбулися, розширюючи й інтерпретуючи їх. Характер змісту щоденної газети значно відрізняє її від інших видів періодики. Значний вплив на зміст газети спричиняє динамізм процесів суспільного життя. Щоденні газетні видання типу “День”, “Факты и комментарии” відтворюють те, що відбувається зараз, газетна інформація відображає теперішні події сьогодення та факти повсякденного життя.

IV. Висновки

Підсумовуючи, зауважимо, що дослідження особливостей висвітлення політичної проблематики у друкованих ЗМІ різного типу дає можливість зрозуміти відмінності та зв'язки між окремими політичними проблемами, допомагає сформувати уявлення про їх систему, усвідомити специфічну роль певної події чи проблеми у стабілізації чи розвитку різних процесів, поглиблює обґру-

нтування необхідності конкретного журналістського підходу до питання.

Думається, що запропонована наукова розвідка допоможе подальшому аналізу різних аспектів репрезентації політичної проблематики в ЗМІ та намітить перспективи вивчення її специфіки в майбутньому.

Список використаної літератури

1. Айвазовська О. Крок назад / О. Айвазовська // Український тиждень. – 2010. – № 45. – С. 16.
2. Белько А. Общественно-политическая проблематика телевидения и радиовещания / А. Белько. – Минск : БГУ, 2003. – 45 с.
3. Василь М. Вчера Печерский райсуд Киева арестовал Юрия Луценко на два месяца / М. Василь, А. Гавриш // Факты и комментарии. – 2010. – № 242 (28 декабря). – С. 1–2.
4. Васильева А. Смена декораций вокруг Януковича / А. Васильева // Комментарии. – 2010. – № 34. – С. 3.
5. Веремко В. Кодекс-фантом / В. Веремко // Український тиждень. – 2010. – № 37. – С. 10–11.
6. Завгородня І. Особливості та джерела висвітлення української політичної тематики на шпальтах російської якісної преси / І. Завгородня // Вісник Львівського університету. Сер. Журналістика. – 2007. – Вип. 30. – С. 222–225.
7. Гаджиев К. Средства массовой информации и политика / К. Гаджиев // Политическая наука. – М. : Международные отношения, 1994. – С. 146–185.
8. Галух А. Виктор Янукович: “Кое-кого нужно будет в правительстве заменить в том блоке, который занимался налоговой реформой” / А. Галух // Факты и комментарии. – 2010. – № 242 (28 декабря). – С. 2.
9. Галух А. Савик Шустер: Вы не умеете обращаться с людьми... / А. Галух // Факты и комментарии. – 2010. – № 162 (7 сентября). – С. 4.
10. Гранкіна Н. Основні ознаки якісної преси в Україні / Н. Гранкіна // Вісник Дніпропетровського університету. – Дніпропетровськ, 2003. – Вип. 6. Літературознавство. Журналістика. – С. 144–148.
11. Грачев М. Политика, политическая система, политическая коммуникация / М. Грачев. – М. : Прогресс, 1997. – 322 с.
12. Дуцик Д. Політична журналістика / Д. Дуцик. – К. : Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2005. – 138 с.
13. Карбівничий В. Когда построят первый Чайна-таун? / В. Карбівничий // Комментарии. – 2010. – № 34. – С. 4.
14. Княжанский В. Путинский прокол / В. Княжанский // День. – 2010. – № 201 (4 ноября). – С. 1.

15. Корконосенко С.Г. Основы журналистики: учебник для вузов / С.Г. Корконосенко. – М.: Аспект пресс, 2001. – 287 с.
16. Павленко Р. Без переможців / Р. Павленко, А. Пастухова // Український тиждень. – 2010. – № 45. – С. 12–15.
17. Полищук И. Тимошенко сдалась / И. Полищук // Комментарии. – 2010. – № 34. – С. 2.
18. Руденко І. Аналітичний прогноз в якійсй українській пресі / І. Руденко // Вісник Дніпропетровського університету. – Дніпропетровськ, 2003. – Вип. 6. Літературознавство. Журналістика. – С. 140–143.
19. Сарасов Е. Региональная пресса в системе политических коммуникаций: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. полит. наук / Е. Саратов; Уральский гос.ун-т им. А. Горького. – Екатеринбург, 2003. – 25 с.
20. Сирук М. Он был живым человеком / М. Сирук // День. – 2010. – № 201 (4 ноября). – С. 1, 3.
21. Сирук М. “Резкий поворот” в Палате представителей, или Чего следует ожидать Украине от победы республиканцев на выборах в США / М. Сирук // День. – 2010. – № 201 (4 ноября). – С. 1, 3.
22. Сокульська К.Є. Політична публіцистика як об’єкт дослідження: від найвищої форми журналістської діяльності до оновленої системи жанрів / К.Є. Сокульська // Соціальні комунікації сучасного світу: науково-теоретичний збірник / гол. ред. О.М. Холод. – 2009. – С. 146–149.
23. Сомов П. Игорь Рыбаков: реформы должны быть ради людей, а не ради реформ / П. Сомов // Комментарии. – 2010. – № 34. – С. 7.
24. Старостин А. Бойко сделает Януковичу платформу с прицепом / А. Старостин // Комментарии. – 2010. – № 34 (10 сентября). – С. 5.
25. Сучасна політична культура та діяльність мас-медіа: зб. наук. пр. / за заг. ред. А.З. Москаленка. – К.: Суспільність, 1998. – 264 с.
26. Трухачов О. Місце інформації у формуванні сфери політики / О. Трухачов // Політика і публіцистика: зб. наук. пр. / за заг. ред. д-ра політ. наук, проф. А.А. Чічановського. – К.: Грамота, 2009. – Вип. 1 (6) – С. 84–93.
27. Чи хочуть росіяни воювати // Український тиждень. – 2009. – № 38. – С. 14–15
28. Ющук І. Чи потрібна нам така Рада? / І. Ющук // День. – 2010. – № 76 (29 квітня). – С. 4.
29. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.day.kiev.ua/111>.

Стаття надійшла до редакції 03.09.2012.

Клименко Н.А. Специфика репрезентации политической проблематики в печатных изданиях разного типа (на материале еженедельников “Український тиждень”, “Комментарии” и газет “День”, “Факты и комментарии”)

В статье осуществлена попытка сравнительной характеристики способов отражения политической действительности в информационно-аналитических еженедельниках “Український тиждень”, “Комментарии” и ежедневных изданиях – газетах “День”, “Факты и комментарии”.

Ключевые слова: типологическая матрица издания, способы отражения политической действительности, информационно-аналитические еженедельники, ежедневные издания, аналитическая пресса, массовые издания.

Klymenko N. The specific of political issues’s representation in print media of different types (on the material of weekly “Ukrainian week”, “Comments” and newspapers “Day”, “Facts and comments”)

In the article the author compares the characteristics of the methods of reflection of the political reality in the informational-analytical weekly “Ukrainian week”, “Comments” and newspapers “Day”, “Facts and comments”.

Key words: typological matrix of periodical, the methods of reflection of reality, information-analytical weekly, daily edition, the analytic press, mass media.